

«Ландшафтний садок». Мета - сприяти розвитку емоційного і практичного компонентів особистісного ставлення до природи.

«Ритуали і традиції». Мета - сприяти розвитку екологічного світогляду, корекція цілей взаємодії з об'єктами природи.

«Екологічна етика». Мета - сприяти формуванню стратегій взаємодії з об'єктами природи, засвоєння технології взаємодії, посилення всіх компонентів особистісного ставлення до природи.

«Екологічний кодекс жителів землі». Мета - сприяти формуванню екологічності світогляду, корекція цілей взаємодії з природою.

«Дізнайся про свої права онлайн». Мета - сприяти розвитку знань норм юридичного права для Інтернет-користувачів.

«Реальність у віртуальності». Мета - сприяти формуванню норм моралі в онлайн- та офлайн-середовищах.

Екологічна свідомість може бути розвинена і набагато далі – до проведення заходів з очищення паркових, лісових, рекреаційних зон від сміття; популяризації альтернативних джерел енергії, поширення ідеї сортування та подальшої переробки побутових відходів тощо.

Висновки і перспективи подальшої роботи. Формування екологічного світогляду буде ефективним за умови активної форми, відповідного змістового наповнення та використання різноманітних форм, методів і прийомів роботи. Необхідно оновлювати сучасні підходи до екологічного виховання, свідомого ставлення до природи у всій її різноманітності, реалізації заходів з охорони, відтворення та раціонального використання природних ресурсів.

Проведене дослідження не висчерпує всіх аспектів розв'язання досліджуваної проблеми. Перспективи подальшої наукової розвідки потребують емпіричного вивчення рівня сформованості екологічної свідомості.

Список використаних джерел

1. Гетьман А. П. (2014). Концепція розвитку екологічного права та законодавства як передумова забезпечення національної екологічної політики. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*, (1), 107-114.

2. Матохнюк, Л. О., & Матохнюк, Л. А. (2019). *Психологія інформаційної компетентності особистості (тенеза онтологічного розвитку)* (Doctoral dissertation, Державний заклад «Південно-український національний педагогічний університет імені КД Ушинського»).

3. Скалацький, В. М. (2006). Інформаційне суспільство: сучасні теорії та моделі (соціально-філософський аналіз). *Режим доступу: URL: <http://disser.com.ua/contents/7365.html7365.html>*.

4. України, К. М. (2020). Державний стандарт базової середньої освіти. *Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>*.

УДК 372.853

Михайляк О.П.,

магістр спеціальності 101 «Екологія»

КЗВО «Вінницької академії безперервної освіти»

ФОРМУВАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У статті висвітлено формування екологічної компетентності в освітньому процесі у закладах загальної середньої освіти. Актуалізовано екологічну освіту як засіб досягнення цілей сталого розвитку суспільства загалом. Вказано, що важливим аспектом є формування культури екологічного знання на засадах сталого розвитку. Показано, що саме екологічна компетентність дозволяє враховувати знання та інтереси старшокласників під час освітнього процесу й використовувати здобуті знання й уміння на практиці з охорони природних ресурсів України.

Ключові слова: екологічна освіта, старшокласники, сталий розвиток, екологічна компетентність.

Екологічна освіта і освітній процес, на сучасному етапі впровадження Концепції «Нова українська школа» є гармонійним і інтегральним поєднанням усвідомлення змісту сучасних екологічних проблем, які вимагають формування у старшокласників усвідомлення відповідальності за збереження природи рідного краю, оволодіння і застосування знань екологічної компетентності після завершення навчання в закладі освіти. На нашу думку, це є мета, яка потребує зусилля не лише працівників закладів освіти, але й різних комунальних і державних установ, громадських організацій, волонтерів, науковців.

Формування екологічної компетентності як особистісної якості досліджували Г. Білецька, О. Колонькова, Л. Лук'янова, Н. Пустовіт та ін. Серед досліджень екологічної освіти і виховання, формування екологічної культури висвітлено у численних працях (Л. Білик, Ю. Бойчук, Т. Вайда, Н. Грейда, О. Мудрак, Г. Науменко, Г. Тарасенко, Г. Філіпчук та ін.).

Поряд з тим, компетентнісний підхід у в освіті України унормований в: Законах України «Про вищу освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про національну доктрину розвитку освіти України в XXI столітті», «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)».

Державний стандарт базової середньої освіти визначає екологічну компетентність як одну з одинадцяти ключових, що передбачає усвідомлення екологічних основ природокористування, необхідності охорони природи, дотримання правил поведінки на природі, ощадливого використання природних ресурсів, розуміння контексту і взаємозв'язку господарської діяльності й важливості збереження природи для забезпечення сталого розвитку суспільства [1].

Формування екологічної компетентності у старшокласників вимагає від викладачів знань з екологічної компетентності. Про те, у професійному стандарті вчителя не передбачено окремої здатності вчителів, як от: екологічна компетентність.

Але структурні її компоненти прослідковуються в предметно-методичній (здатність формувати ціннісні ставлення учнів), емоційно-етичній (здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі), здоров'язбережувальній (здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя) компетентностях [3].

Досліджуючи досвід вітчизняних науковців щодо освіти для сталого розвитку, можемо стверджувати, що екологічну компетентність слід відносити до категорії екологічної діяльності, так як вона переплітається з екологічною свідомістю, цінностями, переконаннями [4].

Екологічна компетентність старшокласників визначаємо як здатність відповідально впроваджувати стратегію сталого розвитку в умовах екологізації суспільства з метою збалансованого розвитку суспільства і збереження природних ресурсів, впроваджуючи здобуті знання у закладах загальної середньої освіти й системно поглиблюючи знання екологічних законів та закономірностей впродовж всього життя.

Узагальнюючи сучасні вимоги до організації екологічної освіти і освітнього процесу, пропонуємо базуватись на ряді аспектах, а саме:

- інтегральної багаторівневої організації екологічної освіти і освітнього процесу від дошкільних закладів до закладів освіти дорослих і післядипломної освіти;
- компетентнісного підходу до екологізації навчальних предметів – під час вивчення усіх навчальних дисциплінах у закладах загальної середньої освіти;
- ініціювати проведення екологічних курсів для старшокласників стейкхолдерами;
- екологічну компетентність і освітній процес слід розглядати як системне комплексне впровадження знань в усіх рівнях системи закладів освіти.

Війна в Україні, яка завдала великих руйнувань критичної інфраструктури на тлі замінування величезної кількості ландшафтів, порушення екології ряду міст після системного бомбардування – все це не витримує жодної міжнародної екологічної норми. Це, в свою чергу, вимагає від освітнього процесу в закладах освіти поглиблених знань щодо організації екологічної освіти і освітнього процесу зосередженого на комплексному характері екологічних проблем в Україні. Саме виклики екологічних проблем постають перед нами інтегрованим змістом, базовою складовою інтеграції екологічних компетентностей і суспільних дій для реалізації цілей сталого розвитку.

В умовах впровадження Концепції нової української школи актуальним завданням є реалізація компетентнісного підходу в навчанні, який передбачає спрямованість освітнього процесу на формування й розвиток компетентностей особистості, однією з яких є екологічна. Безперечною перевагою компетентнісного підходу серед інших є результативно-цільова спрямованість освіти, кінцевим результатом якої є сформованість компетентностей, перенесення акцентів з рівня знань суб'єктів навчання на їхні уміння використовувати інформацію для вирішення практичних проблем [2, с. 5]. На думку Н. Куриленко, компетентнісний підхід орієнтує вчителя на формування в учнів екологічних знань, способів діяльності та ціннісного ставлення до природи за рахунок підсилення світоглядної, прикладної і практичної складових освіти, а також врахування життєвого досвіду школярів [2, с. 6]. Формування у старшокласників екологічної компетентності вимагає від педагогів відповідально формувати екологічні ціннісні орієнтації і навички екологічно доцільної діяльності після завершення навчання.

Перспективи подальших наукових розвідок пов'язані з вивченням методичних особливостей формування екологічної компетентності учнів в освітньому процесі в закладах загальної середньої освіти.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова КМУ від 30 вересня 2020 р. № 898 [Електронний ресурс] URL: <https://cutt.ly/i6x1vnc>
2. Куриленко Н. В. Формування екологічної компетентності учнів основної школи у процесі навчання фізики : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Кіровоград. 2015. 20 с.
3. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736-20. [Електронний ресурс] URL: <https://cutt.ly/96x1HaS>
4. Тарасенко Г., Мудрак О., Мудрак Г., Нестерович Б. Екологізм освітнього процесу як запорука успішного світоглядного виховання молодих поколінь. *Paradygmaticzne aspekty i dylematy rozwoju nauk i edukacji [monografia] / [red.: J. Grzesiak, I. Zymomrya, W. Ilnytskyj]. Konin – Uzhorod – Melitopol – Chersoń – Krzywý Róg: Posvit, 2019. С.163-174.*

УДК 378.014.6:316.7]:124.5

Рідей Н.М., д. пед. н., професор,
завідувачка кафедри менеджменту та
інноваційних технологій соціокультурної діяльності
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

АКСІОЛОГІЯ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ ЯКОСТІ Й БЕЗПЕКИ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ФОРМ ЗВО ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Анотація. В тезах зацентовано аксіологічні аспекти стратегії освітньої політики якості й безпеки закладу вищої освіти для забезпечення сталого розвитку засобами модернізації підготовки педагогічної еліти в умовах соціальної турбулентності глобальних викликів. Запропоновано кроки удосконалення професійної майстерності педагогів та реалізацій стратегій неперервної освіти та зайнятості впродовж життя на транскордонному, міжнародному регіональному, національному та відомчому, інституційному рівнях співпраці ЗВО.

Ключові слова: модернізація вищої освіти, якість і безпека соціокультурних форм, стратегія освітньої політики якості й безпеки, аксіологія механізмів забезпечення модернізації підготовки педагогічної еліти.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Організація та проведення міжнародних зібрань обумовлені соціальними запитами модернізації вищої освіти у глобальному вимірі безпеки